

POSTANOWIENIE

Dnia 2 października 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Helena Ciepła (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku Przedsiębiorstwa Wodno-Inżynieryjnego „P.(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o wpis do rejestru,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 2 października 2008 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 grudnia 2007 r., sygn. akt VI Ga (...),

oddala skargę kasacyjną

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 2 marca 2007 r. Sąd Rejonowy w K. odmówił wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego Przedsiębiorstwa Wodno-Inżynieryjnego „P.(...)” spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. powstałej w wyniku przekształcenia Przedsiębiorstwa Wodno-Inżynieryjnego „P.(...)” spółki akcyjnej uznając, że nie zostały spełnione przesłanki przekształcenia. Przekształcana spółka sporządziła plan przekształcenia, w którym wartość bilansową majątku ustalono na dzień 31 maja 2005 r. zaś uchwała o przekształceniu została podjęta dopiero 17 listopada 2006 r. na podstawie nieaktualnych danych, co do wartości majątku spółki. Zdaniem Sądu Rejonowego, uchwała o przekształceniu powinna być powzięta niezwłocznie po zamieszczeniu ogłoszeń, o których mowa w art. 560 § 1 k.s.h.

W apelacji od tego postanowienia spółka wnosząca o dokonanie wpisu podniosła, że kodeks spółek handlowych nie zawiera jakiegokolwiek normy wyznaczającej maksymalny okres procedury przekształcenia. Nie ma też granic czasowych dla aktualności opinii biegłego weryfikującego plan przekształcenia spółki.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z dnia 18 grudnia 2007 r. oddalił apelację wnioskodawczyni wskazując, że przyczyną odmowy wpisu było naruszenie zasad regulujących tok postępowania przekształceniowego. Zgodnie z art. 558 § 1 k.s.h. plan przekształcenia powinien zawierać ustalenie wartości bilansowej majątku spółki przekształcanej na określony dzień w miesiącu poprzedzającym przedłożenie wspólnikom planu przekształcenia, co oznacza, że dzień wyceny może poprzedzać dzień przedłożenia planu przekształcenia akcjonariuszom (art. 560 k.s.h.) maksymalnie o dwa miesiące. W następnym etapie spółka ma obowiązek zawiadomić wspólników dwukrotnie o zamiarze powzięcia uchwały o przekształceniu spółki, nie później niż na miesiąc przed planowanym dniem powzięcia uchwały. Zawiadomienie powinno zawierać istotne elementy planu przekształcenia. Jak wskazał Sąd Okręgowy, najwcześniejszy termin przedłożenia planu przekształcenia mógł przypaść na miesiąc maj, czerwiec 2006 r., tym samym nie został dochowany warunek dokonania wyceny spółki „na określony dzień w miesiącu poprzedzającym przedłożenie wspólnikom planu przekształcenia” wynikający z art. 558 § 1 pkt 1 k.s.h.

W związku z tym, że w przekształcanej spółce sporządzono także sprawozdanie finansowe za cały 2005 r., Sąd Okręgowy podkreślił, że sporządzenie planu przekształcenia, który zawiera wycenę majątku i ustala wartość udziałów w spółce należy do samej spółki a Sąd rejestrowy nie ma obowiązku badania i porównywania sprawozdania finansowego sporządzonego dla celów przekształcenia oraz sprawozdania rocznego.

Poza tym uchybieniem odmowę wpisu do rejestru usprawiedliwiły inne wskazane przez sąd wadliwości postępowania przekształceniowego.

Wnioskodawczyni nie przedstawiła dowodu, że po podjęciu uchwały o przekształceniu spółka wezwała wspólników do składania oświadczeń o uczestnictwie w spółce przekształcanej a także, którzy akcjonariusze oświadczenia takie złożyli zwłaszcza, że w walnym zgromadzeniu wzięli udział akcjonariusze dysponujący 1.432 akcjami na 1.744 akcji wydanych w spółce. Kwestia ta ma istotne znaczenie z uwagi na skuteczność procesu przekształceniowego albowiem poza wymaganiami, co do podjęcia uchwały (art. 577 § 1 k.s.h.) przekształcenie dochodzi do skutku, gdy łączna

wartość wypłat na rzecz wspólników, którzy nie zamierzają uczestniczyć w spółce przekształconej, po pierwsze nie przekroczy wysokości kwoty przeznaczonej na wypłaty dla wspólników określonej w treści uchwały o przekształceniu, po wtóre, kwota ta nie przekroczy 10 % wartości bilansowej majątku spółki.

Nie zostało także wykazane spełnienie warunku zakończenia procesu przekształcenia przewidzianego w art. 556 pkt 4 k.s.h. a mianowicie, że doszło do podpisania umowy przez wspólników, którzy złożyli oświadczenie o uczestnictwie w spółce przekształconej. Jest to odrębny, od podjęcia uchwały o przekształceniu, element procedury przekształceniowej. Tym samym nie można uznać, że wnioskodawczynie wykazała, że proces przekształcenia został zakończony, co musi skutkować odmową wpisu do rejestru podmiotu, który jeszcze nie powstał.

Wnioskodawca nie spełnił także warunku formalnego wynikającego z art. 163 pkt 4 w związku z art. 555 k.s.h. Do spółki przekształconej stosuje się odpowiednio uregulowania dotyczące powstania spółki z o.o. w tym także dotyczące konieczności wyboru rady nadzorczej jeżeli ustawa lub umowa spółki taki organ przewidują. Zgodnie z § 20 umowy w spółce przekształconej ma działać siedmioosobowa rada nadzorcza a z uchwały przekształceniowej wynika, iż dokonano wyboru jedynie pięciu członków rady.

Wnioskodawczynie złożyła skargę kasacyjną od postanowienie Sądu Okręgowego.

Oparła ją na obu podstawach wymienionych w art. 398³ § 1 k.p.c. Według skarżącej, naruszenie przepisów postępowania polegało na sprzecznym z art. 378 § 1 k.p.c. wyjściu poza granice apelacji i dokonanie rozstrzygnięcia ponad zarzuty podniesione przez skarżącą oraz sprzecznym z art. 23 ust. 1 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym przekroczeniu zasady badania dokumentów dołączonych do wniosku o wpis . Zarzucane naruszenie prawa materialnego tj. art. 558 § 1 pkt 1 k.s.h. w związku z art. 560 k.s.h. polegało na stwierdzeniu, że ustalenie wartości bilansowej majątku spółki przekształcanej powinno być sporządzone na dzień podjęcia uchwały o przekształceniu spółki, ewentualnie na termin niezbyt odległy od dnia podjęcia decyzji o przekształceniu. Ponadto Sąd przyjął, sprzecznie z treścią art. 564 k.s.h. w związku z art. 166 § 1 k.s.h i art. 22 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, że do wniosku o zarejestrowanie przekształconej spółki należy dołączyć oświadczenia o uczestnictwie w spółce przekształconej. Zdaniem skarżącej, narusza art. 555 k.s.h. w związku z art. 163 pkt 4 k.s.h. stwierdzenie, że rada nadzorcza nie może działać, jeżeli powołanych do niej jest mniej osób, niż przewiduje to umowa spółki i stanowi to przeszkodę do dokonania wpisu przekształconej spółki do Krajowego Rejestru Sądowego.

Powołując się na te podstawy skarżąca spółka wniosła o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 378 § 1 k.p.c. oparty jest na założeniu, że przez granice apelacji należy rozumieć granice wniosków i zarzutów apelacji i nie można tego pojęcia wiązać jedynie z zakresem zaskarżenia. Pogląd ten, w odniesieniu do zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego, jest nie do przyjęcia na gruncie aktualnego modelu pełnej apelacji *cum beneficio novorum* polegającej na tym, że sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli w sposób w zasadzie nieograniczony jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Dał temu wyraz Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 31 stycznia 2008 r. (sygn. Akt III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55), której treść i uzasadnienie w całości podziela Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę kasacyjną wnioskodawczynie.

Przytoczony w skardze w skardze kasacyjnej w ramach pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 ze zm.) ma charakter procesowy. Zgodnie z jego brzmieniem, sąd rejestrowy bada, czy dołączone do wniosku dokumenty są zgodne pod względem formy i treści z przepisami prawa. Obowiązek badania zgodności treści dokumentu z przepisami prawa należy rozumieć nie tylko jako obowiązek oceny, czy wszystkie dokumenty wymagane do wpisu przekształconej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zostały sporządzone i załączone do wniosku ale także jako obowiązek oceny złożonego wniosku i załączonych do niego dokumentów pod względem merytorycznym. Kontrola sądu rejestrowego obejmuje zatem także zachowanie ustawowych wymagań przewidzianych dla poszczególnych czynności zmierzających do uzyskania wpisu przekształcenia spółki kapitałowej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Słusznie, w związku z tym, sąd drugiej instancji podkreślił istotną rolę, jaką w procesie przekształcenia spółek pełni wycena wartości majątku spółki z punktu widzenia ochrony wspólników czy akcjonariuszy. Zdaniem sądu, ochrona ta byłaby najskuteczniejsza gdyby wycena majątku spółki była dokonywana na dzień podjęcia uchwały o przekształceniu spółki. Ten jedynie postulowany stan rzeczy, niemający żadnego normatywnego przełożenia a w ocenie sądu praktycznie nie do zrealizowania, nie może stanowić skutecznego zarzutu naruszenia prawa materialnego. Inną natomiast rzeczą jest dokonywanie poszczególnych czynności w ramach procesu

przekształceniowego we właściwym w czasie, wynikającym z norm kodeksu spółek handlowych poświęconych przekształcaniu spółek. Wbrew temu, co podnosi się w skardze kasacyjnej z treści art. 558 § 1 k.s.h. oraz art. 560 § 1 i 2 k.s.h. wynika, że uregulowane w nich pierwsze etapy przekształcenia (art. 556 pkt 1 2 k.s.h.) powinny być dokonane w określonym czasie oraz z uwzględnieniem stanu rzeczy na określony dzień. Według art. 558 § 1 pkt 1 k.s.h. wartość bilansowa majątku spółki przekształcanej nie może być ustalona na dzień późniejszy niż przypadający w miesiącu poprzedzającym przedłożenie wspólnikom planu przekształcenia. Podobne zasady dotyczą określenia wartości udziałów albo akcji. Zgodnie z treścią art. 559 k.s.h. plan przekształcenia należy poddać badaniu przez biegłego rewidenta. Jego wyboru - co do zasady - dokonuje zarząd przekształcanej spółki albo wszyscy wspólnicy prowadzący sprawę tej spółki. Termin tego badania powinien być wyznaczony tak aby umożliwiał zachowanie, wymaganej w art. 558 § 1 pkt 1 k.s.h., aktualności wyceny wartości bilansowej majątku spółki w chwili przedłożenia planu podziału wspólnikom. Praktycznie ze względu na treść tego przepisu pomiędzy dniem wyceny a przedłożeniem wspólnikom planu przekształcenia nie powinno upłynąć więcej niż dwa miesiące. Tylko w przypadku wyznaczenia biegłego rewidenta przez sąd rejestrowy (art. 559 § 2 k.s.h.) i określeniu maksymalnego terminu sporządzenia opinii (art. 559 § 4 k.s.h.) spółka przekształcana nie byłaby w stanie zastosować się do tego wymagania.

Słusznie podnosi się w skardze kasacyjnej, że przewidziany w art. 560 § 2 k.s.h. dwutygodniowy termin przewidziany dla zapoznania się przez wspólników z pełną treścią planu i załączników jest terminem minimalnym, podobnie jak termin miesięczny z § 1 art. 560 k.s.h. liczony od dnia planowanego podjęcia uchwały o przekształceniu przewidziany dla zawiadomienia wspólników o zamiarze podjęcia uchwały o przekształceniu jak i dla przedłożenia wspólnikom planu przekształcenia. Jednak takie ukształtowanie obowiązków osób prowadzących sprawę spółki przekształcanej dotyczących przygotowania do podjęcia na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy uchwały o przekształceniu nie zwalnia od obowiązku zachowania aktualności wyceny majątku spółki wobec jej akcjonariuszy gwarantowanej treścią art. 558 § 1 pkt 1 k.s.h.

Zgodnie z treścią art. 555 k.s.h., do przekształcenia spółek stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące powstania spółki przekształcanej, jeżeli przepisy Działu III obejmującego przekształcanie spółek nie stanowią inaczej. W art. 556 pkt 5 k.s.h. została wymieniona jedynie - jako ostatnia czynność spółki w procedurze jej przekształcenia - czynność polegająca na dokonaniu w rejestrze wpisu spółki

przekształconej i wykreślenia spółki przekształcanej. Czynność tę zgodnie z art. 556 pkt 4 k.s.h. poprzedza – w razie przekształcenia spółki akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością - zawarcie umowy spółki przekształconej. W tym stanie regulacji Działu III należy przyjąć, że do dokonania wpisu spółki przekształconej znajduje zastosowanie art. 169 k.s.h., który przewiduje maksymalny, sześciomiesięczny termin do zgłoszenia zawiązania spółki od dnia zawarcia umowy spółki. Zdarzenie, od którego należy zgodnie z art. 169 k.s.h. liczyć termin zgłoszenia przekształcenia do rejestru, pokrywa się z uregulowanym w art. 556 pkt 4 k.s.h. warunkiem przekształcenia polegającym na zawarciu umowy spółki, niezależnym od wyrażenia zgody na przekształcenie spółki wyrażonej w uchwale walnego zgromadzenia akcjonariuszy spółki akcyjnej, który należy wypełnić jako ostatni przed złożeniem wniosku o rejestrację przekształcenia, po ostatecznym ustaleniu składu osobowego wspólników spółki przekształconej. Błędnie zatem przyjmuje się w skardze kasacyjnej, że na spółce przekształconej ciążył obowiązek złożenia wniosku o wpis do rejestru w terminie 7 dni od dnia podjęcia uchwały o przekształceniu. Jak wynika bowiem z wcześniejszych rozważań, do zgłoszenia wniosku o wpis przekształconej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ma zastosowanie art. 169 k.s.h. w związku z art. 555 k.s.h., który wyłącza ogólne rozwiązanie przyjęte w art. 22 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym.

Zawarcie umowy spółki jest odrębnym warunkiem przekształcenia, poprzedzającym złożenie wniosku o rejestrację spółki przekształconej i wykreślenie z rejestru spółki przekształcanej. Sama uchwała walnego zgromadzenia akcjonariuszy przekształcanej spółki akcyjnej, chociażby zawierała zgodę na zaproponowaną treść umowy spółki, już tylko dlatego, że została zamieszczona w protokole podpisanym jedynie przez notariusza i przewodniczącego walnego zgromadzenia, nie może zastąpić zawarcia umowy będącej wynikiem oświadczeń woli wspólników uprawnionych do udziału w spółce przekształconej.

Na te okoliczności zwrócił uwagę sąd drugiej instancji w związku z koniecznością wypełnienia w całości procedury przekształcenia nie wymagając, aby do wniosku o wpis przekształcenia do rejestru zostały załączone oświadczenia wspólników o uczestnictwie w przekształconej spółce. Chybiony jest wobec tego tak postawiony zarzut skargi kasacyjnej.

Ponieważ nie została zawarta umowa przekształconej spółki, wybór członków rady w liczbie mniejszej niż przewiduje to projekt umowy nie powinien stanowić podstawy odmowy wpisu spółki do rejestru. Gdyby natomiast założyć wypełnienie

ustawowego obowiązku zawarcia umowy spółki przekształconej, to wówczas należałoby podzielić stanowisko, iż odpowiednie stosowanie art. 167 § 1 pkt 1 k.s.h. w związku z art. 555 k.s.h. nakłada na spółkę przekształconą obowiązek dokonania wyboru członków organów spółki w liczbie odpowiadającej ustawowemu lub umownemu wymaganiu. Nie ma w związku z tym znaczenia czy organy spółki, pomimo mniejszej liczby ich członków, mogą wykonywać swe zadania. Jakkolwiek nie można wykluczyć, iż po rejestracji spółki liczba członków jej organów z różnych przyczyn ulegnie zmianie, to jednak są to sytuacje przejściowe, których nie można porównywać do etapu rejestracji spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, której ustrój opiera się na umowie podpisanej przez wspólników biorących udział w przekształceniu spółki.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną.